

Ganzen en Zwanen

Ze zijn er weer, niet te overhoren - de ganzen. Als ze in grote groepen overvliegen weet men, het is herfst. Waar waren ze dan allen in de zomer? En zijn het de zelfde als vorig jaar? En waarom maken ze soms zo'n herrie?

Ganzen zijn familie van de eenden, watervogels dus. De zwanen horen er ook bij, ook al denken misschien velen dat deze vogels toch veel majestueuzer zijn. Maar de zwanen zijn pas sinds de 16e eeuw naar Midden-Europa gekomen, om de parken van koningen op te fleuren. Daarentegen is de grauwe gans een echte Europeaan, waaruit door domesticatie de huisgans of ook 'soepgans' ontstaan is. De Canada-gans is een echte nieuwkomer en inmiddels broedvogel. In ons gebied kun je deze soorten tegenkomen:

brandgans, canadagans, dwerggans, grauwe gans, kolgans, knobbelzwaan, nijlgans, roodhalsgans, rosse gans, toendrarietgans, kleine rietgans, taigarietgans, kleine zwaan, wilde zwaan

De meeste ganzen broeden in de Arctische gebieden en komen hier alleen naar toe in de koude tijd van het jaar. Daarbij leggen ze in grote troepen, meestal familieverbanden, behoorlijke afstanden af. Ze vliegen in V-vormige formaties of golvende lines, waardoor ze winnen aan vliegcapaciteit. Ze gebruiken de lift en de windschaduw van hun voorvlieger. De groepsleden staan constant in verbinding met elkaar. De achterste vogels 'praten' met de voorste en houden zo de snelheid er in. De samenlevende families hebben zo'n hechte band, dat vaak een zieke gans niet gewoon achter gelaten wordt, maar er twee ganzen haar begeleiden tot ze hersteld of dood is. Dan zullen ze achter hun groep aangaan en proberen die in te halen.

De buitenbeentjes zijn wat het broedgebied betreft de hawaii-gans, die kort voor uitsterven staat, en de zwarte zwaan - die komt uit Australië en is in Europa, net zoals de knobbelzwaan, als parkvogel geïntroduceerd.

Bij de meeste ganzen is niet zo makkelijk te zien of het een dame (een gans) of een heer (een ganzerik of gent) is - dit in tegenstelling tot bij de eenden, die daaraan vaak geen twijfel laten. Zwanen zijn over het algemeen vegetariërs, die de bodem van het water naar waterplanten afzoeken, de echte ganzen daartegen houden van vers gras en zaad wat ze op het land zoeken. Daar zijn wij ook meteen bij de problemen zijn die ze kunnen veroorzaken. Vraag een willekeurige boer en je zult er alles over horen. Kleine gansjes vreten daartegen insecten en helpen zo muggenpopulaties tot een draagbaar fenomeen te houden.

Ganzen zijn monogaam. Hebben ze hun partner gekozen, dan kan dat als er geen ongeval gebeurt voor het leven zijn. En dat is lang. Ze kunnen tot 30 jaar oud worden. Soms vergissen ze zich ook, zoals in een klein Duits dorpje gebeurd is, waar een zwarte zwaan verliefd geraakt is op een tredboot die de vorm van een zwaan had.

Ganzen begeleiden de mens al heel lang. Eerst als jachtvogel maar ook al gauw als gemakkelijk te houden huisgans, goed voor veren, eieren en vlees. De Romeinen gebruikten ganzen al als waakvogels. Voor de Grieken was de gans Persephone een heilig dier.

Hedendaags komen de meeste consumptieganzen uit Polen en Hongarije, waar ze onder minder leuke omstandigheden gehouden worden. Om aan de veel geliefde ganzenleverpastei te komen worden de ganzen door middel van een trechter dwangmatig gevoerd en met samengebonden poten in kleine hokjes gehouden. Ook voor onze dekbedden en donsassen wordt er nogal wat dierenleed veroorzaakt. De ganzen worden levend tot 3 keer geplukt voor ze naar de slacht gaan.

